

DEBATT: All källsortering bör vara lika mycket värd

Kommuner som investerar i ny teknik för att öka återvinningen av förpackningar får inte den ersättning från producenterna som de borde. Det kan regeringen ändra på, skriver Tony Clark, vd för Avfall Sverige.

Källsortering är en viktig princip för svensk avfallshantering - hushåll och verksamheter ska sortera förpackningar så att de kan materialåtervinnas. Men det är inte helt lätt för konsumenterna att göra rätt; trots att det finns krav på att lämna förpackningar till särskild insamling sedan 1994 består en tredjedel av en genomsnittlig soppåse av just förpackningar.

Förpackningar har alltså funnits i soppåsarna under hela den tid producenterna haft ansvar för insamlingen – men kommuninvånarna har fått stå för notan. Med ett fullt utbyggt system för fastighetsnära insamling till 2027 kan det ändra, men fram till dess behöver vi gemensamt ta ansvar för att varje förpackning som kan återvinnas också faktiskt gör det - oavsett var i avfallet den först hamnar.

Att förpackningar hamnar i restavfallet innebär att vi går miste om värdefulla material, men också att plastförpackningar genererar fossila utsläpp när soppåsens innehåll energiåtervinns. I stället för ett bidrag till en cirkulär hållbarhet blir vårt förpackningsavfall alltså en klimatbörda.

Därför har flera kommuner, helt på egen bekostnad, investerat i anläggningar som innebär att ytterligare förpackningar kan gå till materialåtervinning, även om de hamnat i restavfallet. Dessa anläggningar har visat sig kunna leverera hundratals ton till materialåtervinning.

Jättebra, men det finns ett problem: Lagstiftningen har inte uppdaterats för att matcha denna utveckling.

Här kullkastas nämligen en annan viktig princip inom avfallshanteringen - den att förorenaren ska betala för de kostnader som uppstår.

Förpackningsproducenter ska ersätta kommunerna för deras kostnader för insamling av förpackningar som källsorterats, men när samma förpackning sorterats ut från restavfallet finns det plötsligt inte samma krav.

Idag tvingas kommunerna till och med betala för att lämna dessa utsorterade förpackningar till materialåtervinning. Det innebär att producenterna slipper betala för en stor mängd förpackningar. De ekonomiska signalerna från regeringen blir att producenterna spar mer ju mindre som källsorteras. Det är helt orimligt.

Idag tvingas kommunerna till och med betala för att lämna dessa utsorterade förpackningar till materialåtervinning. Det innebär att producenterna slipper betala för en stor mängd förpackningar. De ekonomiska signalerna från regeringen blir att producenterna spar mer ju mindre som källsorteras. Det är helt orimligt.

Om kommunerna agerar för att fler förpackningar ska kunna materialåtervinnas bör producenterna ta emot dem med öppna armar, det hjälper oss att nå de återvinningsmål som både EU och Sverige har satt. Att i stället vältra över kostnader på kommuninvånarna via avfallstaxan är varken rättvist eller effektivt. Konsumenterna har ju redan betalt för återvinningen en gång genom den avgift som läggs på varje förpackning.

Ska systemet fungera och vara trovärdigt måste producentansvaret omfatta alla förpackningar - oavsett var de sorteras ut.

Just nu reviderar regeringen avfallslagstiftningen, det är ett ypperligt tillfälle att anpassa den till verkligheten och att göra all sortering lika mycket värd. Det skulle också innebära att producenterna tvingas ta sitt ansvar - för alla förpackningar.

Tony Clark, vd Avfall Sverige